

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

> Retouradres Postbus 40225 8004 DE Zwolle

ProRail B.V.
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 2038
3500GA UTRECHT

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Postbus 40225
8004 DE Zwolle
www.rvo.nl

T 088 042 42 42
wnb@rvo.nl

Onze referentie
5190026421691

Kenmerk
Wnb/2022/016A.toek

Datum 26 april 2022
Betreft Beslissing op aanvraag

Geachte [REDACTED],

Op 24 februari 2022 heeft u een ontheffing aangevraagd. Ik heb uw aanvraag met de aanvullingen van 29 maart 2022 beoordeeld. In deze brief licht ik dit nader toe en leest u wat mijn beslissing is.

Inhoud aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project 'Relaishuis Maarn', gelegen in de gemeente Maarn. Het project heeft het bouwen van een nieuw relaishuis als doel. De werkzaamheden bestaan uit het slopen van het huidige relaishuis (ter hoogte van kilometrering 52.6) en het bouwen van een nieuw relaishuis (tussen kilometer 52.1 en 52.2). Daarbij wordt vegetatie verwijderd en worden kabels verlegd. Ook worden nieuwe kabels aangelegd tussen kilometer 51.9 en 53.28. Een werkdepot wordt in werking gesteld op de naastgelegen geasfalteerde toegangsweg. U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 3.5, lid 2 en 3.5, lid 4 van de Wet natuurbescherming voor wat betreft exemplaren van de zandhagedis (*Lacerta agilis*).

Besluit

Ik verleen u voor de periode van 1 december 2022 tot en met 31 december 2024 ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, lid 4 voor zover dit betreft het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de zandhagedis.

Ik verleen u geen ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van de zandhagedis.

De overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan dit besluit worden in bijlage 1 toegelicht.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Datum
26 april 2022

Algemene voorschriften

Onze referentie
5190026421691

- a. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soort en beschreven verboden handelingen verleend.
- b. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- c. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die vallen onder de bevoegdheid van onze minister conform artikel 1.3 van de wet.
- d. Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project 'Relaishuis Maarn', gelegen in de gemeente Maarn, één en ander zoals is weergegeven in figuur 3 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Projectplan reptielen Relaishuis Maarn L-005185' van 29 maart 2022 (bijlage 2 bij dit besluit).
- e. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift b noodzakelijk zijn.
- f. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- g. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- h. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar het bevoegd gezag te zenden.

Specifieke voorschriften

- i. U dient de maatregelen uit te voeren zoals genoemd in hoofdstuk 8 van het rapport "Projectplan reptielen Relaishuis Maarn L-005185" (bijlage 3) van 29 maart 2022 en de aanvullingen van 29 maart 2022 (bijlage 4).
- j. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare overwinteringsperiode en voortplantingsperiode van de zandhagedis. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de zandhagedis.
- k. In de winterrustperiode worden alleen werkzaamheden uitgevoerd binnen het spoor, waar de zandhagedis op dat moment niet aanwezig is. De werkzaamheden die het leefgebied van de zandhagedis aantasten (de sloop van het huidige relaishuis en de bouw van het toekomstige relaishuis) vinden plaats na de voortplantingsperiode. De ecologisch deskundige zal op basis van de weersomstandigheden bepalen wanneer de voortplantingsperiode daadwerkelijk is afgelopen.
- l. Voor het wegvangen van de zandhagedis worden zes emmers ingegraven langs het scherm en tien matjes geplaatst om de dieren aan te trekken. Om te voorkomen dat de emmers vollopen met water worden er gaten aangebracht in de bodem en worden de emmers afgesloten op dagen dat het weer ongunstig is voor de zandhagedis. Bij gunstige weersomstandigheden worden de emmers opengezet en dagelijks gecontroleerd. Dit gebeurt tot er vijf dagen achter elkaar (onder gunstige weersomstandigheden) geen waarnemingen van zandhagedissen binnen het vegetatie-eiland worden gedaan. Daarna worden de emmers afgesloten.
- m. Vanaf 1 augustus worden de emmers weer opengezet voor het geval er toch eieren binnen het vegetatie-eiland zijn gelegd. De emmers worden dan wederom dagelijks gecontroleerd tot er vijf dagen achter elkaar geen waarnemingen van zandhagedissen binnen het vegetatie-eiland worden gedaan.
- n. Gevangen zandhagedissen worden in het naastgelegen vegetatie-eiland, dat al onderdeel is van hun leefgebied, vrijgelaten.

Overige voorschriften

- o. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
- p. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte te worden gesteld.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
26 april 2022

Onze referentie
5190026421691

¹ "Onder een ecologisch deskundige verstaan wij een persoon die ecologisch advies verstrekt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten en die schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis heeft."

- q. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
26 april 2022

Onze referentie
5190026421691

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. De datum bovenaan deze brief is de verzenddatum.

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl/bezwaar. Kijk onder Digitaal bezwaar indienen en kies voor eBezwaar.

Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval onze referentie en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt onze referentie in de rechter kantlijn van deze brief.

Meer informatie

Heeft u vragen, kijk dan op mijn.rvo.nl. Of neem telefonisch contact met ons op: 088 042 42 42 (lokaal tarief). Uw aanvraag is bekend onder nummer 5190026421691. Gebruik dit nummer als u contact opneemt. Dan kan ik u beter helpen.

Met vriendelijke groet,

De Minister voor Natuur en Stikstof,
namens deze:

Robin Nieuwenkamp
Teammanager Vergunningen Natuur Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Bijlage 1: Overwegingen Wet natuurbescherming

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Afwijzing artikel 3.5, lid 2 Wet natuurbescherming

Uit de aanvraag blijkt dat ontheffing is aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van de zandhagedis. Ontheffing voor het opzettelijk verstoren van de zandhagedis is in casu niet aan de orde. Er worden door u voldoende maatregelen genomen om het opzettelijk verstoren van de soorten te voorkomen.

Datum
26 april 2022
Onze referentie
5190026421691

Instandhouding van de zandhagedis

Artikel 3.5, lid 4 Wet natuurbescherming

Binnen het plangebied zijn 10 zandhagedissen aangetroffen. Zowel ten noorden als ten zuiden van het spoor zijn de zandhagedissen waargenomen in de structuurrijke vegetatie.

De werkzaamheden bestaan onder andere uit het aanleggen van een nieuwe kabel, vervangen van oude kabels, het bouwen van een nieuw relaishuis en het slopen van het huidige relaishuis. Door deze werkzaamheden wordt een deel van het essentieel functioneel leefgebied van de zandhagedis tijdelijk aangetast. Het leefgebied wordt ter hoogte van de werklocatie tijdelijk ongeschikt voor de soort. De verblijfplaatsen in het werkgebied zullen ten tijde van de werkzaamheden verdwijnen.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals hieronder beschreven. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Ten eerste geeft u aan buiten de kwetsbare perioden van de zandhagedis te werken. Dit betekent dat in de winterrustperiode enkel werkzaamheden worden uitgevoerd binnen het spoor, hier zullen op dat moment geen zandhagedissen aanwezig zijn. De werkzaamheden die uitgevoerd worden in het leefgebied van de zandhagedis (de sloop van het huidige relaishuis, en bouw van het nieuwe relaishuis) vinden na de voortplantingsperiode plaats. Op basis van de weersomstandigheden wordt door de ecologisch deskundige bepaald of de voortplantingsperiode daadwerkelijk is afgelopen.

Wanneer de zandhagedis nog in winterslaap is beginnen de graafwerkzaamheden. Om schade aan de zandhagedissen en hun leefgebied te voorkomen worden de groene delen naast het spoor (in december 2022) afgezet met hekken. Dit heeft als doel te voorkomen dat hier materialen worden geplaatst of andere werkzaamheden plaats vinden.

Eind februari wordt een reptielenscherm geplaatst om het vegetatie-eiland (op de toekomstige locatie van het relaishuis). Om individuen weg te vangen worden zes emmers ingegraven langs het scherm, en tien matjes geplaatst. Ter voorkoming van het vollopen van de emmer met water worden er gaten aangebracht in de bodem. Ook worden de emmers afgesloten op dagen dat het weer ongunstig is voor het vangen van zandhagedissen. Bij gunstige weersomstandigheden worden de emmers dagelijks gecontroleerd.

Wanneer er vijf dagen achter elkaar geen waarnemingen worden gedaan (onder gunstige weersomstandigheden), worden de emmers afgesloten en stopt de controle. Op 1 augustus worden de emmers weer opengezet. Dit wordt gedaan voor het geval er toch eieren gelegd zijn binnen het vegetatie-eiland. De emmers en matjes worden opnieuw dagelijks gecontroleerd tot er vijf dagen achter elkaar geen waarnemingen meer worden gedaan. De gevangen individuen worden uitgezet in het naastgelegen vegetatie-eiland, dit gebied is geschikt voor de zandhagedis.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
26 april 2022

Onze referentie
5190026421691

Om bekabeling aan te leggen worden sleuven gegraven. Deze sleuven worden aan het einde van de dag dicht gemaakt om te voorkomen dat zandhagedissen in de sleuven vallen. Als dit niet mogelijk is, en de sleuven 's nachts open moeten blijven, dient er een mogelijkheid gecreëerd te worden voor de dieren om weer uit de sleuf te klimmen. In dit geval moet de sleuf in de ochtend gecontroleerd worden om aanwezigheid van zandhagedissen uit te sluiten. Daarna mogen de werkzaamheden worden hervat.

Gedurende alle werkzaamheden wordt er enkel vanaf de toegangsweg, het schouwpad en de betegeling gewerkt. Er worden geen materialen in de naastgelegen vegetatie geplaatst.

Op de locaties van zowel het huidige relaishuis als het nieuw te bouwen relaishuis wordt na de werkzaamheden een zandhelling aangelegd met zand dat afgegraven is tijdens de werkzaamheden. In deze zandhellingen kan de zandhagedis verblijfsplaatsen maken. Om het dichtgroeien van de zandhellingen uit te stellen zal de voedselrijke toplaag worden afgeschraapt. Ook worden er struwelen geplaatst om verstoppingen voor de zandhagedis te creëren.

De activiteiten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van zandhagedissen. Een deel van de werkzaamheden vindt plaats op het spoor, hierdoor kan niet alles worden afgeschermd. De werkzaamheden vinden daarom plaats onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

In een ecologisch werkprotocol staat in het kort omschreven welke maatregelen getroffen worden om effecten op de zandhagedis te voorkomen.

Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen wordt voorkomen dat exemplaren van de zandhagedis in het plangebied aanwezig zijn gedurende de werkzaamheden. Door de werkzaamheden neemt het essentiële functionele leefgebied van de zandhagedis tijdelijk af en kunnen voortplantings- en rustplaatsen tijdelijk worden beschadigd en vernield. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, lid 4 van de Wet natuurbescherming.

Staat van instandhouding zandhagedis

Nederland is van gemiddeld belang voor de zandhagedis binnen Europa. De soort komt wijdverspreid voor binnen Europa, maar in veel landen is een achteruitgang te zien in het aantal individuen en de kwaliteit van het leefgebied. Binnen Nederland komt de soort voor op de hogere zandgronden. De staat van instandhouding is matig ongunstig door de achteruitgang in kwaliteit van de leefgebieden. Daarmee is ook het toekomstperspectief ongunstig. Dit is nog niet terug te zien in de aantallen, deze laten een matige toename zien in de periode 2008 tot 2018.

De referentiewaarden van zowel de populatie aantallen als verspreiding worden gehaald. Negatieve effecten komen onder meer door stikstofdepositie en te grootschalig beheer. De zandhagedis is op de Rode Lijst geclassificeerd als 'Kwetsbaar'.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Het projectgebied is onderdeel van de Utrechtse Heuvelrug. Dit is de enige plek in de provincie Utrecht waar de zandhagedis voorkomt. Het meest dichtbijgelegen leefgebied ten opzichte van de projectlocatie is Bornia. De zandhagedis is echter ook in de directe omgeving van het projectgebied waargenomen. Individuen van de zandhagedis die door het project moeten uitwijken kunnen terecht op de Utrechtse Heuvelrug, hier is voldoende leefgebied aanwezig.

Datum
26 april 2022

Onze referentie
5190026421691

Door het zorgvuldig en zo kleinschalig mogelijk werken, in combinatie met het overblijvend areaal geschikt leefgebied in de omgeving, mag worden aangenomen dat de staat van instandhouding door het projectvoornemen niet zal worden verslechterd. De gunstige staat van instandhouding van de zandhagedis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Andere bevredigende oplossingen

Wat betreft de locatie van het relaishuis waren er twee opties. Bij het kiezen van de locatie is de optie gekozen die het minst geschikt is als leefgebied voor de zandhagedis. Hierdoor blijft de andere locatie beschikbaar als leefgebied. Daarmee is de gekozen locatie de best mogelijke optie voor de plaatsing van het relaishuis.

Voor de werkwijze is een kleinschalige manier van werken gekozen. De werkzaamheden worden enkel uitgevoerd vanaf verharde delen (het schouwpad, de toegangsweg en de betegeling), en worden uitgevoerd met de hand of met een mini-graver. De te vervangen kabel wordt op dezelfde plek weer ingegraven om graafwerkzaamheden in het leefgebied van de zandhagedis zo veel mogelijk te beperken. Ook worden groene delen in het projectgebied afgeschermd om plaatsing van materialen in deze delen te voorkomen. Een zandhelling wordt gecreëerd op zowel de locatie van het huidige relaishuis als de locatie van het nieuw te bouwen relaishuis. Er is geen alternatieve inrichting van de werkzaamheden mogelijk die minder effect heeft op de beschermde soort. Na afloop van de werkzaamheden is het projectgebied weer geschikt voor de zandhagedis.

Enkel voorbereidende werkzaamheden die geen invloed hebben op de zandhagedis worden tijdens de kwetsbare periodes uitgevoerd. Het gaat hierbij om werkzaamheden binnen het spoor. De werkzaamheden die wel van invloed kunnen zijn op de zandhagedis vinden plaats buiten de kwetsbare voortplantingsperiode en overwinteringsperiode.

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan de zandhagedis zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Belang

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van het belang van 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten', zoals genoemd in artikel 3.8, lid 5, sub b van de Wet natuurbescherming.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
26 april 2022

Onze referentie
5190026421691

Het spoor is essentieel voor het reizigers- en goederenvervoer in Nederland en de vraag naar reizigers- en goederenvervoer per trein zal de komende decennia sterk toenemen. Het spoor, inclusief spoorelementen als spoorbeveiliging, bermen, sloten en schermen dienen regelmatig onderhouden te worden. Het huidige relaishuis is op het einde van de levensduur. Om treininstallaties bij te werken en te voldoen aan de nieuwe bouwvoorschriften moet het relaishuis vervangen worden. Ook moeten de kabels vervangen worden om functionaliteit en compatibiliteit van de nieuwe treinbeveiligingsinstallatie te waarborgen.

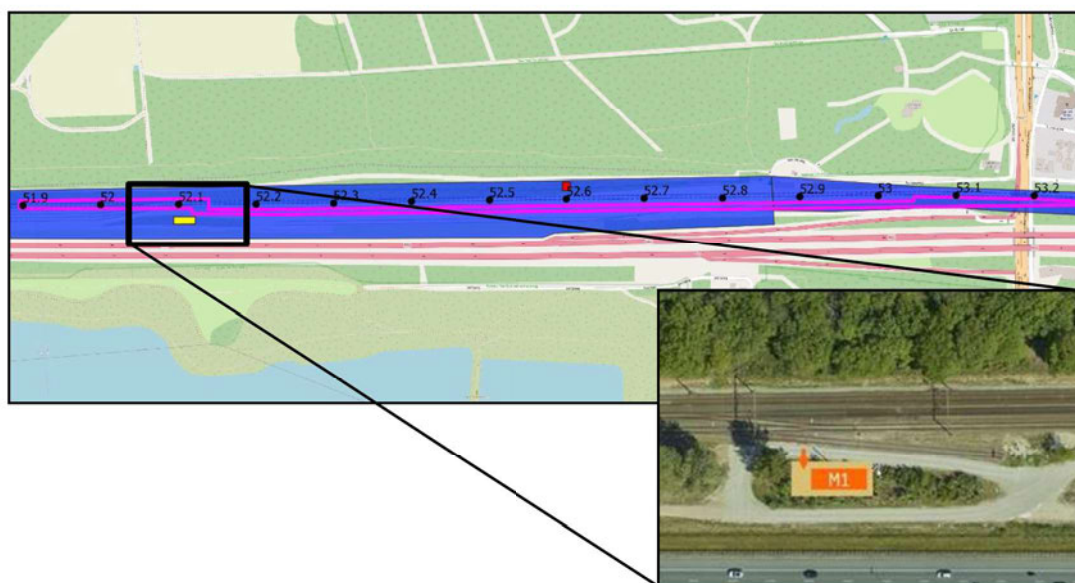
Indien de onderhoudswerkzaamheden achterwege blijven raakt het spoor langzaam in verval en kunnen risico's op spoorcalamiteiten niet geheel worden uitgesloten.

Gelet op het voorgaande ben ik van oordeel dat het belang 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende is om de negatieve effecten op de zandhagedis, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende projecten in en rondom projectgebied Maarn.

Project	2021			2022			2023			2024		
Onderstation Driebergen – Rijsenburg												
Reptielenscherm			week 18			week 39						
Werkzaamheden (toegangsweg en onderstation)				week 13		week 39						
10 KV kabel Maarn – Rijsenburg												
Reptielenscherm met wegvangen				week 13		week 35						
Werkzaamheden					week 16	week 35						
BBV Oudewater – Maarn*									week 41-42			
Relaishuis Maarn												
Plaatsen hekwerk en reptielenscherm met wegvangen							week 49		week 39			
Werkzaamheden (bouw relaishuis, sloop relaishuis, aanleg kabel)								week 36			Uiterlijk tot eind 2024	
Ib-kabel Maarn – Veenendaal												
Werkzaamheden (aanleg kabel)									week 49			

*Hier wordt vanuit het spoor gewerkt waardoor de werkzaamheden buiten het habitat van de zandhagedis plaatsvinden.

Figuur 3. Ligging van de werkzaamheden binnen het projectgebied met het huidige relaishuis (rood), het toekomstige relaishuis (geel) en de kabeltracé (roze) en de detailfoto van het toekomstige relaishuis (rechtsonder).

Cumulatieve effecten

Onderstation Driebergen – Rijsenburg: Er zit een periode van 10 weken tussen de twee projecten. Daarnaast is het gebied na afloop van de werkzaamheden weer geschikt en vrij toegankelijk voor de zandhagedis. Er worden geen cumulatieve effecten verwacht.

10 KV kabel Maarn – Rijsenburg: De werkzaamheden vinden plaats vanaf het ecoduct (km 51.0) richting het westen. Er worden geen cumulatieve effecten verwacht.

8. Mitigerende maatregelen

De volgende maatregelen worden genomen om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Deze zijn enerzijds op gericht om individuen tijdens de werkzaamheden te beschermen en anderzijds om de functionaliteit van het leefgebied tijdens het project en in de toekomst te behouden.

8.1 Planning

In december 2022 worden de groene delen aan de zuidkant van het spoor (tussen 52.0 en 52.7) afgezet met hekken die werkzaamheden en materialen buiten de winterrustlocaties houden. Eind februari 2023 wordt het reptielenscherm geplaatst rondom het vegetatie-eiland waar het toekomstige relaishuis staat gepland (tussen km 52.1 en 52.2). Samen met het reptielenscherm worden ook de emmers in het vegetatie-eiland ingegraven.

Tussen maart 2023 en september 2023 worden de dieren weggevangen die zich binnen het scherm om het vegetatie-eiland bevinden. In september 2023 gaan de werkzaamheden, onder begeleiding van een ecooloog, van start.

8.2 Zandhagedis

De zandhagedis is langs het gehele traject van km 51.9 t/m 53.0 waargenomen. Aangezien dit in verbinding staat met het ontbrekende deel tot km 53.28, wordt er vanuit gegaan dat ze hier ook aanwezig zijn. Om negatieve effecten van de activiteiten te verkleinen wordt een aantal maatregelen ten gunste van zandhagedis genomen.

- **Werken buiten de kwetsbare periode**

De kwetsbare winterrustperiode van de zandhagedis loopt van half september tot april. De kwetsbare voortplantingsperiode loopt van april tot eind augustus. In de winterrustperiode worden alleen werkzaamheden uitgevoerd binnen het spoor, waar de zandhagedis niet aanwezig is (zie resultaten nader onderzoek 21.165). De werkzaamheden die het leefgebied van de zandhagedis aantasten (de sloop van het huidige relaishuis en de nieuwbouw van het toekomstige relaishuis) vinden plaats tussen de twee kwetsbare periodes in (Figuur 11). De ecooloog zal op basis van de weersomstandigheden bepalen wanneer de voortplantingsperiode daadwerkelijk is afgelopen.

	jan	febr	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
voortplanting												
winterrust												

 Kwetsbare periode

Figuur 11. Kwetsbare periode van de zandhagedis.

- **Groene delen binnen projectgebied afzetten**

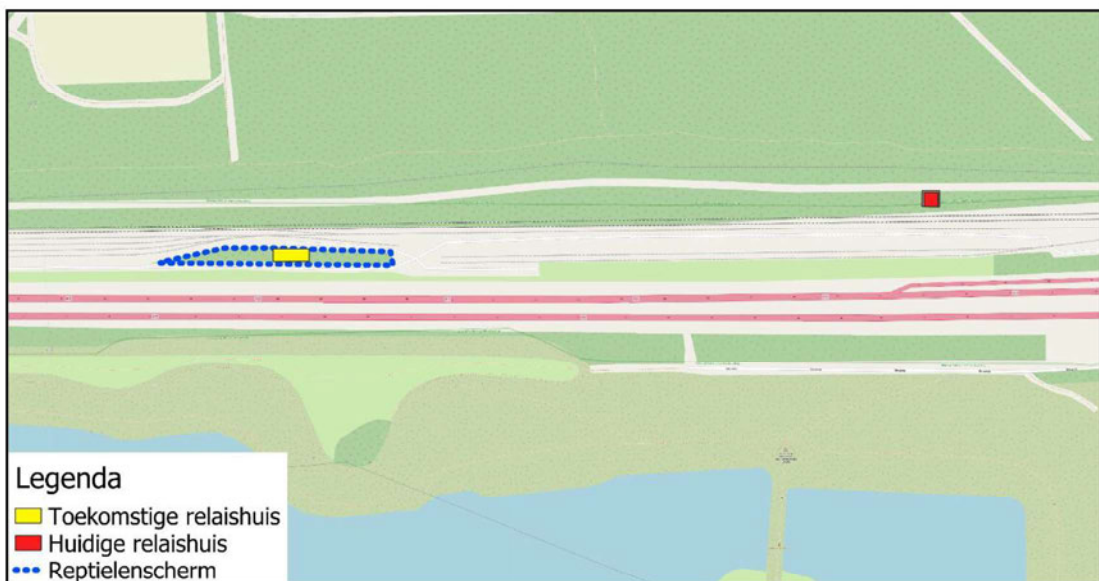
De graafwerkzaamheden binnen het spoor starten in januari als de zandhagedis nog in winterslaap is. Daarom dienen de groene delen naast het spoor in december 2022 te worden afgezet met hekken zodat hier geen werkzaamheden plaatsvinden of materialen worden gestald (Figuur 12).

Figuur 12. Locaties waar omheiningen worden geplaatst.

- **Ongeschikt maken van verblijfplaatsen**

De zandhagedis zal in de periode van de werkzaamheden actief zijn in het projectgebied. Er wordt daarom eind februari een reptielenscherf geplaatst om het vegetatie-eiland op de toekomstige locatie van het relaishuis (Figuur 13).

Figuur 13. Locatie van het te plaatsen reptielenscherf ten opzichte van het huidige en het toekomstige relaishuis.

- **Wegvangen van dieren**

Het vegetatie-eiland op de locatie van het toekomstige relaishuis zal worden omringd door een reptielenscherf. Er worden binnen dit scherm hooguit rond de 20 zandhagedissen verwacht. Om deze dieren weg te vangen zullen er zes emmers worden ingegraven langs het scherm en tien matjes worden geplaatst om de dieren aan te trekken. Indien nodig, worden er ook nog dieren gevangen met de hand.

Om te voorkomen dat de emmers vollopen met water worden er gaten aangebracht in de bodem en worden de emmers afgesloten op dagen dat het weer ongunstig is voor de zandhagedis.

Vanaf maart evalueert de ecooloog of de weersomstandigheden gunstig zijn voor de zandhagedis. Zodra de ecooloog aangeeft dat de weersomstandigheden gunstig zijn, worden de emmers opgezet en dagelijks gecontroleerd. Dit gebeurt tot er vijf dagen achter elkaar (onder gunstige weersomstandigheden) geen waarnemingen van zandhagedissen binnen het vegetatie-eiland worden gedaan. Dit betreft zowel zandhagedissen in de emmers en zandhagedissen in de vegetatie.

Zodra er vijf dagen achter elkaar (onder gunstige weersomstandigheden) geen waarnemingen van de zandhagedis worden gedaan, worden de emmers afgesloten.

Vanaf 1 augustus worden de emmers weer opgezet voor eventuele eieren die toch binnen het vegetatie-eiland zijn gelegd. De emmers worden dan wederom dagelijks gecontroleerd tot er vijf dagen achter elkaar geen waarnemingen van zandhagedissen binnen het vegetatie-eiland worden gedaan.

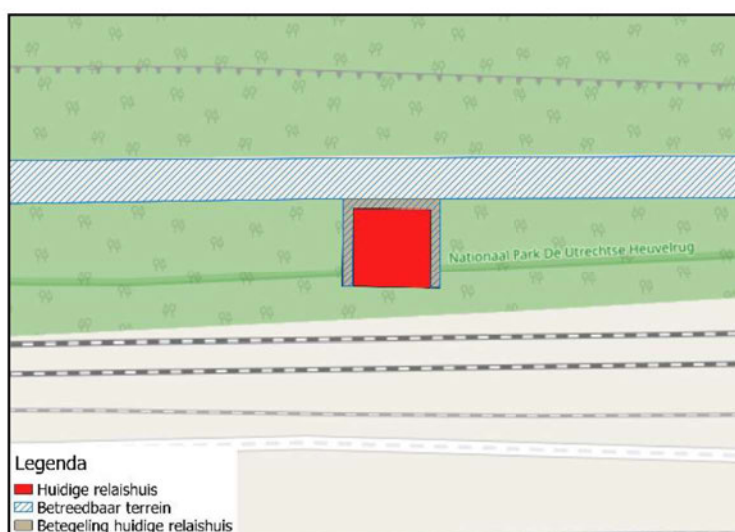
Aangezien de directe omgeving uit geschikt leefgebied voor de zandhagedis bestaat, zullen gevangen dieren in het naastgelegen vegetatie-eiland worden vrijgelaten.

- **Afgravingen afdekken**

De te graven sleuf voor de bekabeling dient op het einde van de dag dicht te zijn. Het is mogelijk dat de grond soms 's nachts open moet blijven liggen zonder dat er werkzaamheden plaatsvinden. In dat geval dient een manier te worden aangebracht waarop dieren die 's nachts in de sleuf vallen ook weer eruit kunnen klimmen. De sleuf dient 's ochtends dan gecontroleerd te worden om aanwezigheid van diersoorten voordat de werkzaamheden kunnen worden voortgezet.

- **Sloop van het relaishuis vanaf de toegangsweg**

De zandhagedis zal in de periode van de werkzaamheden actief zijn in de vegetatie rondom het projectgebied. Er wordt daarom alleen vanaf de toegangsweg en de betegeling gewerkt en er worden geen materialen in de naastgelegen vegetatie geplaatst (Figuur 14).

Figuur 14. Indicatie van de terreinen die betreden worden rondom het huidige relaishuis.

- **Gebruiken van het afgegraven zand**

Het zand dat tijdens de werkzaamheden wordt afgegraven zal worden ingezet om op de locatie van het huidige relaishuis een zandhelling te maken waar de zandhagedis verblijfplaatsen in kan maken (Figuur 15).

Figuur 15. Voorbeeld van een kale zandhelling waar de zandhagedis eieren kan leggen.

8.3 Inschakelen deskundige

De activiteiten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van zandhagedissen. De deskundige wordt geraadpleegd en geïnformeerd bij alle te nemen beslissingen en vragen omtrent ecologie tijdens het project. Omdat een deel van de werkzaamheden plaatsvindt op het spoor, kan niet alles worden afgeschermd. De werkzaamheden vinden daarom plaats onder begeleiding van een ecooloog. Deze zorgt dat er geen dieren tijdens de werkzaamheden zullen worden gedood of verwond.

8.4 Ecologisch werkprotocol

In een ecologisch werkprotocol staat in het kort omschreven welke maatregelen getroffen worden om effecten op beschermde soorten te voorkomen. Ook staat erin hoe te handelen als deze effecten toch optreden. Deze maatregelen komen voort uit het projectplan en eventueel uit de ontheffing indien daar aanvullende maatregelen in staan. Dit werkprotocol wordt door een begeleidend ecooloog opgesteld en moet op de locatie aanwezig zijn en bij de betrokken werknemers bekend zijn. De activiteiten moeten aantoonbaar volgens dit protocol worden uitgevoerd.

2. Op pagina 8 van het aangeleverde projectplan geeft u tevens aan dat de sloop van het huidige relaishuis plaats zal vinden eind 2024. Vervolgens geeft u op pagina 18 aan dat de sloop plaats zal vinden tussen de kwetsbare periodes, dit zal dus rond september 2024 zijn. Kunt u verduidelijken in welke periode u voornemens bent het huidige relaishuis te slopen?

Dit is afhankelijk van wanneer we de beoogde TVP krijgen m.b.t. het indienst brengen van het nieuwe RH en Afhankelijk van de planning van de ON, maar november / december 2024 is realistisch

3. Op pagina 18 van het aangeleverde projectplan geeft u aan in maart 2023 het reptielenscherm te gaan plaatsen rondom het vegetatie-eiland waar het toekomstige relaishuis staat gepland (tussen km 52.1 en 52.2). Op pagina 19 geeft u aan eind februari een reptielenscherm te gaan plaatsen rondom het vegetatie-eiland. Worden de reptielenschermen in februari of in maart geplaatst?

In beide gevallen is nu uitgegaan van eind februari.

6. In het projectplan geeft u aan voornemens te zijn zandhelling(en) aan te leggen om te compenseren voor de tijdelijke kwaliteitsafname van het leefgebied van de zandhagedis (pagina 12). Het is niet duidelijk of deze zandhelling bij het nieuwe relaishuis wordt aangelegd (zoals beschreven op pagina 12) of juist bij het huidige relaishuis (zoals beschreven op pagina 21). Kunt u verduidelijking op welke locatie(s) de zandhelling(en) worden aangelegd?

Op beide. Bij het nieuwe relaishuis zullen we een zandhelling aanleggen tijdens de bouw en bij het oude relais huis zal na sloop het zand dat tijdens de werkzaamheden wordt afgegraven worden ingezet om een zandhelling te maken waar de zandhagedis verblijfplaatsen in kan maken.

7. Het project 'IB-kabel Maarn' wordt uitgevoerd tijdens de werkzaamheden van het project 'RH Maarn' maar valt niet onder de huidige aanvraag. Wordt hier een aparte ontheffing voor aangevraagd?

Ja dit klopt. Voor het RH Maarn moesten we een omgevingsvergunning afwijken bestemmingsplan aanvragen, hiervoor is er een indieningsvereiste van tevoren voor een eventuele ontheffing. Echter op het moment van opstarten was de scope van de IB-kabel nog niet in beeld. Op dit moment lopen de onderzoeken voor de IB-kabel en de ontheffingsaanvraag zal dan ook zeker volgen indien nodig.